

การศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีตามแนวทางของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทมะพร้าวทับสะแก อำเภอทับสะแก
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

**A study on conditions of accounting to the guidelines of the Cooperative
Auditing Department: a case study of Chanmaphaw Thapsakae
Community Enterprise Group, Thapsakae district,
Prachuap Khiri Khan province**

สุภาวดี สมศรี (Supawadee Somsri) *

Received July 9, 2021

Revised: September 25, 2021

Accepted: November 30, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทมะพร้าวทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ตามแนวปฏิบัติของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ นักวิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำไปสัมภาษณ์ข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 17 คน ผลการวิจัย พบว่าสภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทมะพร้าวทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการบันทึกบัญชีตามรูปแบบของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ตามคำสอนแนะของเจ้าหน้าที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ แต่ไม่มีการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการจัดทำบัญชีแบบครบวงจร ซึ่งมีเพียงการจดบันทึกบัญชีในสมุดเงินสด ทะเบียนคุมสินค้า ทะเบียนคุมวัตถุดิบ ทะเบียนสมาชิกและหุ้น และจากการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทมะพร้าวทับสะแก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นและความสามารถในการจัดทำเอกสารทาง

บัญชีที่ถูกต้อง ครบถ้วน เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชี มีความสามารถในการเรียนรู้ และทำความเข้าใจกับสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่มีอายุที่มาก ซึ่งไม่สามารถทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทมะพร้าวทับสะแก สามารถจดบันทึกสมุดบัญชีได้ครบถ้วนตามแนวปฏิบัติของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และไม่สามารถจัดทำเป็นรายงานทางการเงินที่สามารถนำผลการดำเนินงานของกลุ่มมาใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มในอนาคตได้

คำสำคัญ: การจัดทำบัญชี, แนวปฏิบัติของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

Abstract

The purpose of this research was to study the condition of accounting of Chan maphrao Community Enterprise Group, Thapsakae, Thapsakae District, Prachuap Khiri Khan Province, according to the guidelines of the Cooperative Auditing Department. Researchers used a questionnaire as a tool to collect data and use an in-depth interview to interview information of community enterprises. The sample group was a member of the

* อาจารย์สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

Lecturer in Accounting Program, Siam Technology College

community enterprise group. 17 people which the research result found that condition of accounting of Chan coconut Community Enterprise Group, Thapsakae, Thapsakae district, Prachuap Khiri Khan province have accounted and recorded in the form of the Cooperative Auditing Department. According to the advice of the Cooperative Auditing Department staff but there is no learning about a comprehensive bookkeeping system, which only records the accounts in the cash book, goods control register raw material control register Member registration and shares and from the analysis of personal characteristics of the bookkeepers of Chanmaphaw Thapsakae Community Enterprise Group, especially in regards to different level of education affecting opinions and ability to prepare accurate and complete accounting documents because members of the group do not have knowledge in accounting. The ability to learn and understand new things is possible because most of the group members are of a very old age, which could not make the chanmaphaw Thapsakae Community Enterprise, able to record complete account books according to the practice of the Cooperative Auditing Department and cannot be prepared as a financial report that can be used for the Group's performance, can be used to analyze and plan future operations of the group.

Keywords: Bookkeeping, the guidelines of the Cooperative Auditing Department

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2562 – พ.ศ. 2564) สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560) ที่ได้ปรับให้มีความสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีทิศทางการพัฒนาที่มุ่งเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่

พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ให้ความสำคัญอย่างยิ่ง กับการต่อยอดจากความเชื่อมโยงเชิงกายภาพสู่การพัฒนาพื้นที่ เศรษฐกิจและชุมชนตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการกระจายความเจริญในการพัฒนาชุมชน จังหวัด และเมืองตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงอื่นภายในประเทศ และมุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่องกระบวนการผลิต และรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี รูปแบบการดำเนินธุรกิจ และการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทั้งที่เป็น การเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคนและการพัฒนาต่อยอด รวมถึงการใช้นวัตกรรมสำหรับ การพัฒนาสินค้าและบริการทั้งในระดับพื้นบ้านจนถึงระดับสูง ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในวงกว้าง

วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro community Enterprise SMCE) วิสาหกิจชุมชนเป็นการนำแนวทางเศรษฐกิจชุมชน หรือแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ มีชุมชนเป็นเจ้าของ มีการดำเนินการที่ได้มุ่งแสวงหากำไร แต่เน้นการพึ่งพาอาศัยกัน วิสาหกิจชุมชนเป็นกิจกรรมของชุมชนที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ไม่ซับซ้อน กระทำเพื่อทดแทนการซื้อจากตลาดทำให้ชุมชนลดค่าใช้จ่าย ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศเข้มแข็งขึ้น วิสาหกิจชุมชน มีความสำคัญในการสร้างรากฐานของประเทศ กล่าวคือ หากชุมชนในประเทศเข้มแข็งก็จะทำให้ประเทศ มีความมั่นคงตามไปด้วย ดังนั้น การที่จะส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จึงต้องดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารจัดการ ด้านการตลาด ด้านปัจจัยการผลิต ด้านบัญชี เป็นต้น เพราะปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบโดยตรงต่อการบริหารและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทั้งสิ้น ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ของวิสาหกิจชุมชนคือการจัดทำบัญชี เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีการบันทึกรายได้ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีสมาชิกในบางรายไม่มีพื้นฐานในด้านการทำบัญชี

จึงส่งผลกระทบต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการวัดผลการดำเนินงาน ฐานะทางการเงินและความมั่นคงของธุรกิจ ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนหลายแห่งไม่สามารถนำข้อมูลทางการเงินข้างต้นมาใช้เพื่อการตัดสินใจได้

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้จัดทำโครงการพัฒนาวิสาหกิจสู่ความเป็นมืออาชีพซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยมีกลไกใช้บัญชีเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้กับวิสาหกิจชุมชน ด้วยการวางรูปแบบบัญชี วางระบบการตรวจสอบภายใน แนะนำการจัดทำบัญชีและการใช้ข้อมูลในการดำเนินธุรกิจ การดำเนินการส่งเสริมการจัดทำบัญชีในโครงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดเป็นภารกิจสนองต่อยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานโครงการไว้ทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) ประเมินความพร้อมของวิสาหกิจชุมชนในการจัดทำบัญชี 2) วางรูปแบบการจัดทำบัญชีและระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจ 3) การแนะและติดตามการจัดทำบัญชีและงบการเงินของวิสาหกิจชุมชน 4) พัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนให้ใช้ข้อมูลทางการเงินและการบัญชีในการบริหารจัดการธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ 5) ติดตามประเมินผลโครงการ ซึ่งจากการดำเนินโครงการที่ผ่านมา พบว่า มีวิสาหกิจชุมชนบางส่วนที่เข้าร่วมโครงการแต่ได้มีการจัดทำบัญชีตามแนวปฏิบัติที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้วางไว้ และมีบางวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการและสามารถจัดทำบัญชีได้บางส่วนตามที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดแต่ไม่สามารถนำมาให้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ธุรกิจของตนเองได้ ดังนั้นในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนแต่ละแห่งให้มีความมั่นคงและยั่งยืน ข้อมูลทางบัญชีถือว่ามีความสำคัญในการวิเคราะห์การดำเนินงานของสำนักส่งเสริมพัฒนาการบัญชีและถ่ายทอดเทคโนโลยีกลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาการบัญชีชุมชน (2562)

จากปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีและการจัดทำบัญชีเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจูงใจให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่น ๆ ในการจัดทำบัญชีอย่างถูกต้องและสามารถนำข้อมูลจากรายงานทางการเงินที่

ได้จากการจัดทำบัญชีมาใช้ในการบริหารงานของวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งมีความมั่นคง และยั่งยืน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทะพร้าวทับสะแก ได้มีการจัดทำบัญชีตามแนวทางของกรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดังกล่าว เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ ให้มีการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามแนวปฏิบัติของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

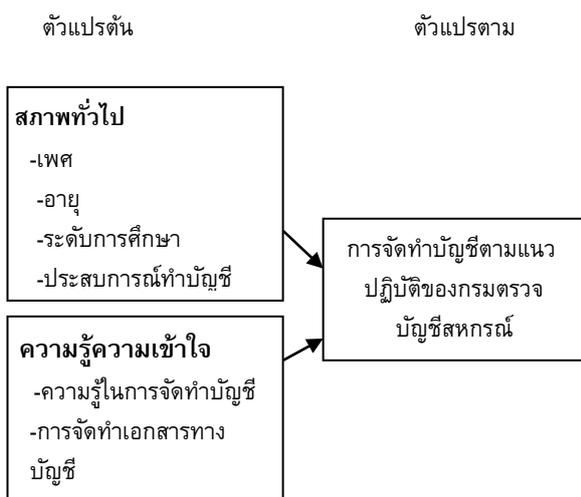
เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทะพร้าวทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามแนวปฏิบัติของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในบริบทที่มีความแตกต่างกัน
2. นำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการแก้ไขปัญหาการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทะพร้าวทับสะแก และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน
3. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแนวทางการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามแนวปฏิบัติของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยการศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีตามแนวทางของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทะพร้าวทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทมะพร้าวทับสะแกจำนวน 17 คน ที่ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนรายย่อยสู่การเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพ
2. เวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2563 เป็นระยะเวลา 3 เดือน
3. สถานที่เก็บข้อมูล คือ วิสาหกิจชุมชนจันทมะพร้าวทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น
1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
 - ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับทางการศึกษา ประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - ส่วนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ประกอบด้วย ประเด็นคำถาม 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ในการจัดทำบัญชี และด้านการจัดทำเอกสารทางบัญชี
 - ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำไปสัมภาษณ์ข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน

3. ข้อมูลการจัดทำบัญชีประจำปี 2563 ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามแนวปฏิบัติของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สำหรับแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ เอกสารทางวิชาการ บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำบัญชีประจำปี 2563 ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยการตรวจสอบความถูกต้องตามแนวปฏิบัติของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 17 คน ตามเพศ อายุ

ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการจัดทำบัญชี
รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
-ชาย	1	5.88
-หญิง	16	94.12
รวม	17	100
2.อายุ		
-30 ปี หรือต่ำกว่า	1	5.88
-31 – 40 ปี	3	17.65
-41 – 50 ปี	4	23.53
-51 – 60 ปี	5	29.41
-มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	4	23.53
รวม	17	100
3.ระดับการศึกษา		
-ประถมศึกษา	5	29.42
-มัธยมศึกษาตอนต้น	10	58.82
-มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	2	11.76
-สูงกว่าประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง	0	0
รวม	17	100
4.ประสบการณ์ในการจัดทำบัญชี		
-น้อยกว่า 6 เดือน	9	52.95
-6-12 เดือน	4	23.53
-1-2 ปี	2	11.76
-3-4 ปี	1	5.88
-5 ปีขึ้นไป	1	5.88
รวม	17	100

จากตาราง 1 ข้อมูลขั้นพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 17 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 94.12 และ เพศชาย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88

อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และ มากกว่า 60 ปีขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คือ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 และรองลงมาอีกมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 และ

น้อยที่สุดคืออายุ 30 ปีหรือต่ำกว่า จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88

ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 58.82 รองลงมา คือ สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.42 และน้อยที่สุด คือ สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76

ประสบการณ์ในการจัดทำบัญชี พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีน้อยกว่า 6 เดือน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 52.95 รองลงมาคือ 6-12 เดือน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 รองลงมาคือ 1-2 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 น้อยที่สุดคือมี 2 ระดับ ได้แก่ 3-4 ปี และ 5 ปี ขึ้นไป จำนวนเท่ากัน คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88

2. ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ตาราง 2 สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ประเด็นคำถาม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความรู้
1.ด้านความรู้ในการจัดทำบัญชี			
-มีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดทำ บัญชีของ วิสาหกิจชุมชน	2.59	0.79	ปานกลาง
-มีความสามารถในการ จัดทำบัญชีของ วิสาหกิจชุมชน อย่างถูกต้อง	2.24	0.75	น้อย
-มีความสามารถบันทึก บัญชีต่าง ๆ ใน สมุดบัญชี 10 เล่มได้อย่าง ถูกต้อง	1.82	0.73	น้อย
-ความรู้ในด้านมาตรฐาน รายงานทาง การเงิน	1.18	0.39	น้อย

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความรู้
-ความสามารถในการ จัดทำงบกำไร ขาดทุนและงบ แสดงฐานะทาง การเงิน	1.06	0.24	น้อย
รวม	1.78	0.76	น้อย
2.ด้านการจัดทำเอกสารทางบัญชี			
-ความสามารถในการ จัดทำเอกสาร ต่าง ๆ ตามการ จัดทำบัญชีของ วิสาหกิจชุมชน	2.94	0.75	ปาน กลาง
-มีการจัดเก็บเอกสารใน การบันทึกบัญชี วิสาหกิจชุมชน อย่างเป็นระบบ	3.00	0.71	ปาน กลาง
-มีการจัดทำเอกสารบัญชี และบันทึกบัญชี อย่างสม่ำเสมอ	2.88	0.78	ปาน กลาง
-การบันทึกบัญชีของ วิสาหกิจชุมชน มีความ ครบถ้วนและ ถูกต้องตาม ระบบบัญชี วิสาหกิจชุมชน	2.00	1.06	น้อย
-สามารถตรวจสอบเอกสาร บัญชีย้อนหลัง ได้	3.41	0.71	ปาน กลาง
-มีการจัดเก็บเอกสารบัญชี ไว้อย่าง ปลอดภัย	3.52	0.72	ดี
รวม	2.96	0.54	ปาน กลาง

จากตาราง 2 โดยสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทะพร้าวกะปิ๊วะ ด้านความรู้ในการจัดทำบัญชี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด โดยมีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ความสามารถในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนอย่างถูกต้อง

มีระดับความรู้อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือความสามารถในการบันทึกบัญชีต่างๆ ในสมุดบัญชี 10 เล่มได้อย่างถูกต้อง มีระดับความรู้อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ ความรู้ในด้านมาตรฐานรายงานทางการเงิน มีระดับความรู้อยู่ในระดับน้อย และที่น้อยที่สุดคือ ความสามารถในการจัดทำงบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะทางการเงิน มีระดับความรู้อยู่ในระดับน้อย

ด้านการจัดทำเอกสารทางบัญชี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความสามารถด้านการจัดเก็บเอกสารบัญชีไว้อย่างปลอดภัยมากที่สุด มีระดับความรู้อยู่ในระดับดี รองลงมาคือ สามารถตรวจสอบเอกสารบัญชีย้อนหลังได้มีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือมีการจัดเก็บเอกสารในการบันทึกบัญชีวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ มีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ความสามารถในการทำเอกสารต่าง ๆ ตามการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน มีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ มีการจัดทำเอกสารทางบัญชีและบันทึกบัญชีอย่างต่อเนื่อง มีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดคือ การบันทึกบัญชีของวิสาหกิจชุมชนมีความครบถ้วนและถูกต้องตามระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชน มีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชี พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในปี 2563 กับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มได้รับการสอนและเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี จำนวน 2 ครั้ง และเจ้าหน้าที่ได้คอยให้คำแนะนำในการจัดทำบัญชี ทั้งนี้สมาชิกมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจนในส่วนของกระบวนการผลิต การขายสินค้า เป็นต้น ดังนั้นในแต่ละแผนกของการผลิตที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีจะต้องจัดทำเอกสารประกอบ เช่น การสั่งซื้อวัตถุดิบ การเบิกวัตถุดิบ การขายสินค้า ซึ่งจะมีประธานกลุ่มเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของการจัดทำเอกสารและรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการจัดทำบัญชี แต่ด้วยสมาชิกส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับที่ไม่สูงมาก รวมทั้งสมาชิกส่วนใหญ่มีอายุที่มากเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับแนว

ทางการปฏิบัติหรือการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จึงทำได้ค่อนข้างยาก แต่สมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ปัญหาหลักที่พบในกระบวนการจัดทำบัญชีคือ เอกสารที่ใช้ประกอบการจัดทำบัญชี มีจำนวนมาก ต้องใช้เวลาค่อนข้างมากในการจัดทำเอกสารทางบัญชี และมีการลืมนบันทึกข้อมูลลงในสมุดรายการต่าง ๆ เมื่อตรวจสอบข้อมูลทำให้จะต้องมีการแก้ไขรายการทางบัญชี ซึ่งเป็นผลให้เกิดความล่าช้าในการจัดทำบัญชี

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำบัญชีประจำปี 2563 ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยการตรวจสอบความถูกต้องตามแนวปฏิบัติของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จากการศึกษาเอกสารการจัดทำบัญชี พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทมะพร้าวทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการบันทึกบัญชีตามรูปแบบของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ พบว่ามีการจดบันทึกบัญชีใน สมุดเงินสด ทะเบียนคุมสินค้า ทะเบียนคุมวัตถุดิบ ทะเบียนสมาชิกและหุ้น และจากการตรวจรายละเอียดการจดบันทึกและความถูกต้องของเนื้อหา พบว่าสมาชิกมีการจัดทำข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ และถูกต้องตามหลักการจดบันทึก แต่ยังพบว่ายังไม่มีการจดบันทึกในสมุดบันทึกรายการทั่วไป สมุดบันทึกต้นทุนกำไร สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป ทะเบียนทรัพย์สินถาวร ส่วนสมุดบัญชีย่อยลูกหนี้ และสมุดบัญชีย่อยเจ้าหนี้ทางกลุ่มฯ แจ้งว่าทางกลุ่มไม่มีการขายสินค้าเป็นเงินสด อีกทั้งในการซื้อวัตถุดิบเข้ามาจะซื้อด้วยวัตถุดิบด้วยเงินสด ดังนั้นทางกลุ่มจึงไม่ต้องจัดทำสมุดบัญชีดังกล่าว

นอกจากนี้ ได้สอบถามถึงแรงจูงใจที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน พบว่าทางกลุ่มให้ความสำคัญกับการร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ ในด้านความสำคัญของการจัดทำบัญชี ซึ่งส่วนใหญ่ยังมองว่าการจัดทำบัญชียังไม่ค่อยให้ประโยชน์ในการดำเนินงานของกลุ่ม ทางกลุ่มมองว่าการจัดทำบัญชีเป็นแค่ส่วนประกอบหนึ่งเพื่อให้เห็นว่าทางกลุ่มมีการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่องเท่านั้น ซึ่งเป็นเหตุให้ทางกลุ่มไม่ได้มีการจัดทำบัญชีจนถึงการจัดทำงบกำไรขาดทุน และงบแสดงฐานะทางการเงิน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทมะพร้าว ทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการบันทึกบัญชีตามรูปแบบของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ตามคำสอนแนะของเจ้าหน้าที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ แต่ไม่มีการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการจัดทำบัญชีแบบครบวงจร ซึ่งมีเพียงการจดบันทึกบัญชีใน สมุดเงินสด ทะเบียนคุมสินค้า ทะเบียนคุมวัตถุดิบ ทะเบียนสมาชิกและหุ้น และจากการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทมะพร้าวทับสะแก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นและความสามารถในการจัดทำเอกสารทางบัญชีที่ถูกต้อง ครบถ้วน เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชี มีความสามารถในการเรียนรู้และทำความเข้าใจกับสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นได้ อย่างเนื่องจากสมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่มีอายุที่มาก ซึ่งไม่สามารถทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทมะพร้าวทับสะแก สามารถจดบันทึกสมุดบัญชีได้ครบถ้วนตามแนวปฏิบัติของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และไม่สามารถจัดทำเป็นรายงานทางการเงินที่สามารถนำผลการดำเนินงานของกลุ่มฯ มาใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มในอนาคตได้ และจากการวิเคราะห์ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลภนิก โฆษิตถคุณ, ชนิดาภา ตีสุขอนันต์ , วรเทพ ตรีวิจิตร (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครปฐม ซึ่งพบว่าระดับการศึกษาต่างกัน จะมีปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนแตกต่างกัน เนื่องจากผู้ทำบัญชีไม่มีความรู้ทางด้านบัญชี จะพบปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานบัญชี เอกสารที่ใช้ในการประกอบการบันทึกรายการบัญชี และการบันทึกรายการจากสมุดรายวันทั่วไปผ่านบัญชีไปยังสมุดบัญชีแยกประเภทมากกว่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บันเฉย ศรีแก้ว , วิชาภรณ์ ศรีมหาธาตุ, ปิยะณัฐ ฤนพุทตม (2559) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบบัญชีการเงินวิสาหกิจชุมชนทอผ้าสีธรรมชาติ: กรณีศึกษากลุ่มบ้านหนองหัววัว ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่ได้ใช้สมุดรายวันทั่วไป สมุดรายวันซื้อ

สมุดรายวันขาย บัญชีแยกประเภททั่วไป งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะการเงิน และงบกระแสเงินสด ซึ่งสมุดที่ใช้ในการจัดทำบัญชีได้แก่สมุดเงินสดรับสมุดรายวันเงินสดจ่าย และบัญชีลูกหนี้รายตัว ในการบันทึกรายการที่เกิดขึ้น ในขณะเดียวกันผู้จัดทำบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบบัญชีการเงินที่สมาชิกกลุ่มทอผ้าสี่ธรรมชาติเคยบันทึกในระดับน้อยและทำให้เกิดปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านบัญชี และสอดคล้องกับงานวิจัยของไฮดา สุตินปริตตา (2563) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคของผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส พบว่ามีการจัดทำบัญชี แต่ยังไม่มีการเรียนรูระบบบัญชี จึงมีเพียงการจดบันทึกบัญชีแบบง่าย ๆ โดยใช้สมุดบัญชีและเอกสารประกอบการบันทึกเพียงไม่กี่เล่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่ไม่ได้มีความรู้ หรือไม่ได้ศึกษาทางบัญชีโดยเฉพาะ ผู้จัดทำบัญชีส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สาขาที่เรียนจบของผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ไม่ใช่สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการจัดการ สาขาวิชาการการเงิน หรือสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ปัญหาและอุปสรรคของผู้จัดทำบัญชี ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่า การจัดทำบัญชีมีความยุ่งยาก ซับซ้อน และปัญหาอุปสรรคในระดับมาก เป็นการขาดความรู้ความเข้าใจ การจัดทำบัญชีวิสาหกิจได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 วิสาหกิจชุมชนควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง และจะต้องมีการกระตุ้นให้แต่ละวิสาหกิจชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชี รวมทั้งกลุ่มวิสาหกิจควรได้รับการสนับสนุนเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำบัญชีที่ทันสมัยเพื่อช่วยให้กลุ่มวิสาหกิจจัดทำบัญชีได้ง่ายยิ่งขึ้น

1.2 วิสาหกิจชุมชนต้องมีการจัดทำสมุดบันทึกรายวันทั่วไป ทะเบียนคุมสินค้า ทะเบียนคุมวัตถุดิบ ทะเบียนสินทรัพย์ บัญชีย่อยลูกหนี้ สมุดต้นทุนกำไร งบกำไรขาดทุน และงบแสดงฐานะทางการเงิน เพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน และใช้เพื่อเป็นประโยชน์การตัดสินใจ

ด้านการจัดการเพื่อให้การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเกิดความยั่งยืน

1.3 ควรมีหน่วยงานเฉพาะในการให้คำปรึกษา กำกับดูแลการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ให้เกิดการจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง สามารถนำข้อมูลทางบัญชีไปใช้ประโยชน์ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยดังกล่าวเป็นการเก็บข้อมูลเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทะพร้าวทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยที่สนใจอาจศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอื่น ซึ่งอาจจะได้ผลลัพธ์ที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันได้ เพื่อจะได้นำผลลัพธ์ที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบ และเกิดแนวคิดเชิงเปรียบเทียบได้

เอกสารอ้างอิง

- ชลกนก โหมะตคณิน, ชนิดาภา ดีสุขอนันต์ และวรเทพ ตรีวิจิตร. (2560). ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครปฐม. *วารสาร Veridian E Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 10(3), 2138-2150
- บันเดย ศรีแก้ว และคณะ. (2559). การพัฒนารูปแบบบัญชีการเงินวิสาหกิจชุมชนทอผ้าสี่ธรรมชาติ: กรณีศึกษากลุ่มบ้านหนองหัววัว ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*. 22(2), 121-130.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2563. จาก www.idd.go.th.
- สำนักส่งเสริมพัฒนาการบัญชีและถ่ายทอดเทคโนโลยี กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาการบัญชีชุมชน. (2562). *คู่มือการปฏิบัติงานโครงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ปี 2562*. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2563. จาก www.cad.go.th.

ไฮดา สูดินปรีดา. (2563). ปัญหาและอุปสรรคของ
ผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง
จังหวัดนราธิวาส. รายงานการประชุม
หาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ
ครั้งที่ 11, 1735-1745.